

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

معرفی نسخه های خطی
شرح
شرائع الإسلام

تألیف

علامة محقق حاج سيد أسد الله شفتي

به قلم: سيد محمد رضا شفتي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معرفی نسخه های خطی شرح شرائع الإسلام

نویسنده:

اسد الله بن محمد باقر شفتی

ناشر چاپی:

کتابخانه مسجد سید اصفهان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۲	معرفی نسخه های خطی شرح شرائع الإسلام
۱۲	مشخصات کتاب
۱۲	اشاره
۱۸	زندگینامه علامه حاج سید أسد الله شفتی رحمه الله
۱۸	اشاره
۲۱	از منظر بزرگان
۲۱	اشاره
۲۱	۱ - علامه فقیه سید محمّد باقر چهارسوقی
۲۲	۲ - علامه حاج سید شفیع چاپلی
۲۳	۳ - علامه شیخ محمّد حرز الدین نجفی
۲۳	۴ - مرحوم میرزا محمّد تنکابنی
۲۴	۵ - علامه سید عبدالحسین شرف الدین عاملی
۲۵	۶ - مرحوم ملا حبیب الله شریف کاشانی
۲۵	زهد و عبادت
۲۶	آثار و خدمات اجتماعی و فرهنگی
۲۷	آثار علمی
۲۹	فرزندان
۳۳	وفات
۳۶	۱ - کتاب الطهارة (المقدمة - أحكام ماء البئر)
۳۶	اشاره
۳۶	نسخه ها :
۳۶	«الف»
۳۶	اشاره

٣٦ : آغازِ نسخه :

٣٧ : انجامِ نسخه :

٣٨ : «ب»

٣٨ : آغازِ نسخه :

٣٨ : انجامِ نسخه :

٣٩ : ٢ - كتاب الطهارة (كفيّة الوضوء - الغسل)

٣٩ : اشاره

٣٩ : نسخه ها :

٣٩ : «الف»

٣٩ : اشاره

٣٩ : آغازِ نسخه :

٤٠ : انجامِ نسخه :

٤١ : «ب»

٤١ : اشاره

٤١ : آغازِ نسخه :

٤١ : انجامِ نسخه :

٤٢ : ٣ - كتاب الطهارة (الغسل - الفصل الخامس : فى أحكام الأموات)

٤٢ : اشاره

٤٢ : تنها نسخه :

٤٢ : آغازِ نسخه :

٤٣ : انجامِ نسخه :

٤٤ : ٤ - كتاب الطهارة (أحكام الأموات - سائر الأغسال المستحبة)

٤٤ : اشاره

٤٤ : نسخه ها :

٤٤ : «الف»

٤٤ : اشاره

٤٤ : آغاز نسخه :

٤٥ : انجام نسخه :

٤٥ «ب»

٤٥ اشاره

٤٦ : آغاز نسخه :

٤٦ : انجام نسخه :

٤٧ ٥ - كتاب الطهارة (الركن الثالث : فى الطهارة الترابية - الركن الرابع : فى النجاسات)

٤٧ اشاره

٤٧ تنها نسخه :

٤٨ : آغاز نسخه :

٤٨ : انجام نسخه :

٤٩ ٦ - كتاب الطهارة (الركن الرابع : فى النجاسات - القول فى أحكام النجاسات)

٤٩ اشاره

٤٩ تنها نسخه :

٤٩ : آغاز نسخه :

٥٠ : انجام نسخه :

٥١ ٧ - كتاب الطهارة (القول فى أحكام النجاسات - القول فى الآنية)

٥١ اشاره

٥١ نسخه ها :

٥١ «الف»

٥١ اشاره

٥٢ : آغاز نسخه :

٥٢ : انجام نسخه :

٥٣ «ب»

٥٣ اشاره

٥٣ : آغاز نسخه :

٥٣ : انجم نسخه :

٥٤ (كتاب الصلاة (الركن الأول : المقدمات - لباس المصلّي))

٥٤ : تنها نسخه :

٥٥ (كتاب الصلاة (المقدمه السابعه : الأذان و الإقامه - الخامس من أفعال الصلاة : الركوع))

٥٥ : اشاره

٥٥ : تنها نسخه :

٥٦ : آغاز نسخه :

٥٦ : انجم نسخه :

٥٧ (كتاب الصلاة (الخامس من أفعال الصلاة : الركوع - الخامس : التعقيب))

٥٧ : اشاره

٥٧ : نسخه ها :

٥٧ «الف»

٥٨ «ب»

٥٨ : آغاز نسخه :

٥٨ : انجم نسخه :

٦٠ (كتاب الصلاة (الركن الرابع في التوايع - الفصل الثاني : في قضاء الصلوات))

٦٠ : اشاره

٦٠ : نسخه ها :

٦٠ «الف»

٦٠ : اشاره

٦٠ : آغاز نسخه :

٦١ : انجم نسخه :

٦٢ «ب»

٦٢ : اشاره

٦٣ : آغاز نسخه :

٦٣ : انجم نسخه :

٦٤ «ج»

٦٤ اشارة

٦٤ آغاز نسخه :

٦٤ انجام نسخه :

٦٥ ١٢ - كتاب الصلاة (صلاة الجماعة - مكروهات الجماعة)

٦٥ اشارة

٦٥ تنها نسخه :

٦٥ آغاز نسخه :

٦٦ انجام نسخه :

٦٧ ١٣ - كتاب الصلاة (صلاة المسافر - كتاب الزكاة)

٦٧ اشارة

٦٧ تنها نسخه :

٦٧ آغاز نسخه :

٦٨ انجام نسخه :

٦٩ ١٤ - كتاب الزكاة (٢ ج) (كتاب الزكاة - النظر الثالث في من تصرف إليه)

٦٩ اشارة

٦٩ نسخه ها :

٦٩ «الف»

٧٠ «ب»

٧٠ اشارة

٧٠ آغاز نسخه :

٧١ انجام نسخه :

٧٢ «ج»

٧٢ اشارة

٧٢ آغاز نسخه :

٧٢ انجام نسخه :

٧٣ ١٥ - كتاب الصوم (كتاب الصوم - كتاب الاعتكاف)

٧٣ اشارة

٧٣ تنها نسخه :

٧٣ آغاز نسخه :

٧٤ انجام نسخه :

٧٥ ١٦ - كتاب الحج (كتاب الحج - القول فى الوقوف بعرفات)

٧٥ اشارة

٧٥ نسخه ها :

٧٥ «الف»

٧٥ اشارة

٧٥ آغاز نسخه :

٧٦ انجام نسخه :

٧٧ «ب»

٧٧ اشارة

٧٧ آغاز نسخه :

٧٧ انجام نسخه :

٧٨ ١٧ - كتاب الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر (كتاب الأمر بالمعروف و ... - كتاب التجارة)

٧٨ اشارة

٧٨ نسخه ها :

٧٨ «الف»

٧٨ اشارة

٧٨ آغاز نسخه :

٧٩ انجام نسخه :

٨٠ «ب»

٨٠ اشارة

٨٠ آغاز نسخه :

٨٠	انجام نسخه :
٨١	١٨ - كتاب التجارة (الفصل الثانى : فى عقد البيع - الفصل التاسع : فى بيع الحيوان)
٨١	اشاره
٨١	نسخه ها :
٨١	«الف»
٨١	اشاره
٨١	آغاز نسخه :
٨٢	انجام نسخه :
٨٣	«ب»
٨٣	اشاره
٨٣	آغاز نسخه
٨٣	انجام نسخه :
٨٤	«ج»
٨٤	اشاره
٨٥	آغاز نسخه :
٨٥	انجام نسخه :
٨٦	١٩ - كتاب الفرائض (كتاب الفرائض - خاتمة : فى حساب الفرائض)
٨٦	اشاره
٨٦	تنها نسخه :
٨٧	آغاز نسخه :
٨٧	انجام نسخه :
٨٧	سخن پايانى :
٨٩	درباره مركز

معرفی نسخه های خطی شرح شرائع الإسلام

مشخصات کتاب

معرفی نسخه های خطی شرح شرائع الإسلام

از تألیفات : علامه محقق حاج سیّد أسد اللّٰه شفتی رحمه الله

(1228 - 1290 هـ)

به قلم : سیّد محمّد رضا شفتی

ص: 1

اشاره

زندگینامه

علامه محقق و فقیه زاهد

حاج سید أسد اللہ شفقتی رحمہ اللہ

معروف بہ :

حجّة الإسلام ثانی

(1228 - 1290 ہ)

ص: 4

زندگینامه علامه حاج سید اسد الله شفتی رحمه الله

اشاره

حاج سید اسد الله موسوی نجفی اصفهانی، اعلم فرزندان حاج سید محمد باقر حجة الإسلام شفتی قدس سره، و مشهور به: « حجة الإسلام ثانی » است.

عالم فاضل و زاهد متقی، فقیه و دانشمند محقق که در علم و تقوا و فطانت و کیاست و شهرت و ریاست، به چنان مرتبه و مقام بالایی رسید که بعضی او را در برخی مراتب و مقامات و ملکات روحانی، بر پدر بزرگوارش ترجیح داده اند.

وی در سال 1228 هجری در اصفهان متولد شد (1) و در دامن تربیت پدر

ص: 7

1- . طبق نوشته میر سید علی جناب در کتاب: « رجال و مشاهیر اصفهان، ص 153 »، و نیز مرحوم معلّم حبیب آبادی در « مکارم الآثار: 3 / 836 »؛ ولی مرحوم شیخ آقا بزرگ تهرانی در « الکرام البررة: 1 / 124 » تولّد او را سال 1227 نوشته است.

بزرگوار خود نشو و نما نموده و بعضی از مقدمات علوم را نزد وی فرا گرفت .

او علاوه بر شاگردی نزد پدرش، از محضر جمعی از علمای بزرگ دیگر مانند: سید ابراهیم قزوینی (صاحب ضوابط)، ملا احمد تربتی، و شیخ نوح جعفری نجفی، نیز استفاده نمود .

وی پس از اتمام تحصیلات خویش در علوم مقدّماتی، برای تکمیل تحصیلات و علوم خویش، به نجف اشرف مهاجرت نمود و در آنجا خدمت جمعی از اساتید بزرگ مانند: مرحوم آیه الله شیخ محمد حسن نجفی (صاحب جواهر) و علامه شیخ مرتضی انصاری رحمه الله، به تحصیل پرداخت تا به قلّه بلند علم و اجتهاد رسید، به گونه ای که مقامات علمی و زهد و تقوای او مورد گواهی و تصدیق علما و اساتید خود واقع گردید .

صاحب جواهر قدس سره او را عالم و مجتهد قلمداد نمود و به این دو عنوان در اجازه نامه ای که آن را به قلم مبارکش مرقوم فرمود، تصریح کرد .

وی همچنین در این اجازه نامه، مردم را به او ارجاع داد، به گونه ای که در تمامی شهرهای ایران فتاویش مورد قبول قرار گرفت و به آن عمل شد .

در قسمتی از این اجازه نامه چنین آمده :

ولدنا و قرّة أعیننا التّقیّ النّقیّ والمهذّب الصّفیّ، العالم العامل والفاضل الكامل الأدیب الأریب، ذو الفطنة الوقّادة، والقریحة النّقّادة، والأخلاق الکریمة، والفضیلة المستقیمة، العظیم، الحلیم، الأواه، المیرزا أسد الله، نجل حجّة الإسلام و ملجأ الأنام ذی النور

ص: 8

الظاهر والفضل الباهر السيد محمد باقر - سلمهما الله تعالى .

صاحب جواهر در ادامه، مردم را ترغیب به پیروی از احکام او کرده و قبول فتاوی و امثال از فرامینش را بر آنها واجب می شمارد، می نویسد :

فالواجب علی كافة المتدینین إنفاذ حکمه، وامثال أوامره و نواهیه، وقبول فتواه، والاهتداء بنوره و هداه، فإنه نعم الکفیل لایتام الشیعة، ونعم الرکن للشریعة - مد الله تعالى شأنه في أيامه، وزاد في تأييده وتسديده (1).

مرحوم حاج سید اسد الله در سال 1260 هجری قمری به امر و اصرار پدر ارجمندش به اصفهان مراجعت می نماید و از عجایب اینکه در همان سال، پدرش وفات یافته و او مرجع امور شرعیّه و مورد وثوق و قبول قاطبه اهالی اصفهان - به خصوص علما و بزرگان - واقع می گردد، چندان که در « تاریخ اصفهان » می گوید :

نماز جماعتش کمتر از پنج هزار نفر هیچ گاه شماره نشدی (2).

او در اصفهان به درس و بحث و اقامه جماعت و رسیدگی به امور و حوائج مردم و نشر احکام الهی و خدمت به مسلمانان مشغول گردید، و جمعی از

ص: 9

1- . تصویر کامل این اجازه نامه چهار برگی را - که به خط شریف مجیز است - در پایان کتاب : « منتخب الصحاح » از تألیفات مجاز - که به سال 1431 ه = 1381 ش توسط کتابخانه مسجد سید اصفهان به چاپ رسیده - آورده ایم .

2- . تاریخ اصفهان : 92 .

بزرگان در خدمتش تلمذ کردند و از او کسب اجازه نمودند .

این عالم ربّانی تا سال 1290 هجری قمری، یعنی به مدّت سی سال، ریاست علمی و دینی اصفهان را بر عهده داشت، و تا آخر عمر از رسیدگی به امور طلاب و سرپرستی فقرا و یتام و در ماندگان غفلت نفرمود .

از منظر بزرگان

اشاره

عموم نویسندگان تراجم و رجال، وی را به عظمت و بزرگی یاد نموده، و مقامات علمی و ملکات نفسانی و زهد و تقوای او را ستوده اند، که در اینجا به عنوان نمونه، به ذکر چند مورد بسنده می کنیم .

1 - علامه فقیه سید محمد باقر چهارسوقی

وی در کتاب : « روضات الجنّات »، در ضمن شرح حال پدر بزرگوارش مرحوم حجّة الإسلام شفتی، می نویسد :

فصلی علیه قدس سره ولده الأفضل، و خلفه الأسعد الأرشد، والفقیه الأوحد، والحبر المؤید، والنور المجرد، والعماد الأعمد، النفس القدسی، والملك الإنسی، الجلیل الأواه، و محبوب الأفتدة، و ممدوح الأفواه، مولانا وسیدنا السید أسد الله؛ و هو من أجلاء تلامذة شیخنا الأفقه الأعلم

ص: 10

القمامة قطب أرحية هذه الأيام الشيخ محمد حسن النجفي، صاحب جواهر الكلام، منصوفاً على اجتهاده و فقاوته بلفظه و كتابته، بل محثوفاً على الرجوع إلى ما أفتى به، و حكم في جميع ديار العجم (1).

او در دنباله سخن، پس از ذکر نام استادش صاحب جواهر و تصریح استاد به فقاوت و اجتهاد وی، می فرماید :

حجة الإسلام این بزرگوار را بسیار دوست می داشت و مردم را به متابعت و تجلیل او امر می فرمود، و او را از جهت قوت نظر و قدرت استنباط بر فخر المحققین فرزند علامه حلّی، ترجیح می داد، و این مطلب را در جواب کسی که از احوال او از ایشان پرسید، فرمود .

مردم اصفهان همگان او را به جلالت می ستودند و برای درك نماز جماعتش ازدحام می کردند و ارادتمند او بوده و وی را ستایش می نمودند و در بسیاری از مکارم اخلاق و صفات حسنه بر پدر بزرگوارش برتر می شمردند (2).

2 - علامه حاج سید شفیع چابقی

ایشان در کتاب : « الروضة البهیة » می نویسد :

ص: 11

1- . روضات الجنّات : 2 / 103 .

2- . روضات الجنّات : 2 / 103 .

الإمام الأعظم، والمولى المكرّم، الفاضل العالم العامل الزاهد الورع التقي المجتهد البصير، والعالم الخبير الحاج ميرزا أسد الله - دام عمره الشريف وأطال الله بقاءه - لم ير مثله في الزهد والورع والتقوى، بلغ مبلغ والده في الزهد والمقبولية عند العامة (1).

3 - علامه شيخ محمد حرز الدين نجفي

وي در كتاب: « معارف الرجال » مي نويسد:

هو سيّد معظم و عالم جليل مقدم صاحب مناقب و مآثر، و مكارمه لاتحصي، و آثاره التاريخيّة لا تنحصر، عالي الهمة، ممدوح بين سائر طبقات الناس، و من علوّ همّته أنّه لمّا توفي والده الحجّة قسّم ميراثه على ورثته و جعل حصّته أداءاً لدين والده المقدّس، و كان دينه جسيماً، حدّثنا بذلك بعض أصهاره من آل الميرزا خليل الطهراني النجفي (2).

4 - مرحوم ميرزا محمد تنكابني

در كتاب: « قصص العلماء » مي گويد:

آقا سيّد أسد الله بن آقا سيّد محمد باقر حجّة الإسلام، افتخار امثال

ص: 12

1- . الروضة البهيّة: 22 .

2- . معارف الرجال: 1 / 94 .

و اشباه، عالم آواه در اخلاق و تقاوت و تفاوت و زهادات و عبادت و فقاہت، اوحد اهل عصر و از تلامذہ آقا سید ابراہیم و شیخ محمد حسن و شیخ مرتضی است .

و اورا با مؤلف کتاب صداقت و موادتست و چندی قبل يك انگشتری عقیق برایم فرستاد و به خط مبارك نوشته كه : این انگشتری را به دست کرده و زمانی كه دست به دعا بر می داری، مرا یاد آوری نمائید (1).

5 - علامه سید عبدالحسین شرف الدین عاملی

وی پس از شرح حال حجّة الإسلام شفتی، پدر مرحوم حاج سید اسد اللہ، می نویسد :

و خَلَفَهُ وَلَدُهُ الْأَبِيرُ الْأَعْرَبِيُّ، الْفَقِيهَ الْأَصُولِيَّ، الْمَحَقِّقَ الْبَحَّاثَةَ، الْعَلَامَةَ السَّيِّدَ أَسَدَ اللَّهِ ؛ كَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَى شَاكِلَةِ أَبِيهِ فِي الْعِلْمِ وَالْعَمَلِ وَالْجِهَادِ لِنَفْسِهِ وَالْمِرَاقَبَةِ عَلَيْهَا أَنَاءَ اللَّيْلِ، وَأَطْرَافِ النَّهَارِ ؛ وَقَدْ انْتَهَتْ إِلَيْهِ رِئَاسَةُ

الدین فی ایران، وانتقادات لأمره عامة الناس و خاصتها حتى السلطان ناصر الدین شاه (2).

ص: 13

1- . قصص العلماء : 122 .

2- . بغية الراغبين (المطبوع ضمن موسوعة الإمام شرف الدين): 2950 / 7 .

او در كتاب : « لباب الألقاب » چنین گوید :

كان بالفقه و الزهد موصوفاً، و بجلالة الشأن معروفاً ... ؛ و هو مع كونه فاضلاً متبحراً، لم يكن يدرّس الأصول و المعاملات من الفقه، بل كان درسه منحصراً في العبادات، و كان يقول : إنّ والدي أوصاني بذلك . و مع كون أسباب الرئاسة مجتمعة له، كان منقطعاً عن الرئاسة و تحمّل المرافعات و تكلف التجمّلات (1).

زهد و عبادت

هر کجا نامی از مرحوم حاج سيّد أسد الله برده شده، وی را به عابد و زاهد ستوده اند، بلکه او را اعبد و ازهد اهل زمان خود خوانده اند .
مرحوم تنكابنی در این باره گوید :

و عادت موروثه از اسلاف و اشراف و آباء و اجدادش اینکه : هر شب از نصف شب تا صبح در امکنه خالیه فارغه به دعا و مناجات و گریه

ص: 14

و عبادت اشتغال دارد، و در ابکاء از خوف حضرت قهار مانندی برای او نیست (1).

آثار و خدمات اجتماعی و فرهنگی

از مرحوم علامه حاج سید أسد اللہ، آثار و باقیات الصالحات چندی به جای مانده، که از آن جمله است:

1 - اجرای آب فرات در نجف اشرف، که شش سال به طول انجامید؛ این طرح در سال 1288 هـ به اتمام رسید و به: اشرب ماء الفرات، معروف شد.

2 - بنای غسال خانه در شهر نجف اشرف (2).

3 - تألیف کتب علمی که شرح آن خواهد آمد.

4 - تعمیرات مسجد سهله (3).

5 - تعمیرات مدرسه باقریّه اصفهان، معروف به: مدرسه در کوشک.

6 - تعلیم و تربیت شاگردان، که نام و شرح حال آنها به تفصیل در کتاب: بیان

ص: 15

1- . قصص العلماء : ص 123 .

2- . ماضي النجف و حاضرها : 1 / 134 .

3- . الفوائد الرضویّة : 1 / 43 .

7 - وقف کردن مسجد سیّد ؛ مسجد با شکوهی که پدر بزرگوارش حجّة الإسلام شفتی - أعلى الله مقامه - در شهر اصفهان بنا کرد .

8 - تکمیل بنا و ساختمان مسجد سیّد و مقبره مرحوم حجّة الإسلام (2).

آثار علمی

از علامّه فقیه حاج سیّد اسد الله شفتی - أعلى الله مقامه - کتاب های علمی فراوانی به یادگار مانده، که مهمترین آنها عبارتند از :

1 - کتاب الإمامة

2 - رساله در تجوید

3 - رساله در تقلید

ص: 16

1- . بیان المفاخر : 258 / 2 - 268 .

2- . کتیبه داخلی بقعه مرحوم حجّة الإسلام که به خطّ ثلث برجسته طلایی رنگ بر زمینه لاجوردی نوشته شده و همچنین دوازده امام منظوم بنبیّ عربیّ و رسول مدنیّ ... که آن هم به خطّ ثلث برجسته طلایی رنگ بر زمینه لاجوردی در قسمت فوقانی بقعه نوشته شده، به خطّ زیبای مرحوم حاج سیّد اسد الله است .

- 4 - رساله در تقلید از میّت
- 5 - حواشی بر کتاب تحفة الأبرار (تألیف پدر دانشمندش)
- 6 - حواشی بر نخبه (رساله عملیّه حاجی کلباسی قدس سره)
- 7 - رساله در منطق
- 8 - شرح شرائع الإسلام (استدلالی، بیش از 20 مجلد)
- 9 - العصیریّة (در احکام خمر و عصیر)
- 10 - کتاب الغیبة (درباره امام زمان - عجل الله تعالی فرجه)
- 11 - رساله در رجعت
- 12 - منتخب الصحاح (درباره مناقب اهل بیت علیهم السلام و مطاعن دشمنان آنها)
- 13 - رساله در استصحاب
- 14 - رسائل اصولی
- 15 - رسائل فقهی
- 16 - رسالة في معرفة التكاليف
- 17 - رسالة في كيفية زيارة عاشوراء
- 18 - کتابی در رجال
- 19 - رساله در بیع
- 20 - رساله در معاظاة

مرحوم علامه حاج سید اسد الله شفقی، از دختر علامه فقیه حاج ملا علی بن حاج میرزا خلیل تهرانی قدس سره، و زوجه ای دیگر، صاحب پنج فرزند (یک پسر و چهار دختر) شد.

تنها فرزند ذکور وی مرحوم آیه الله حاج سید محمد باقر ثانی (متوفای 1333 هـ) مشهور به: «حاج آقا» است.

مرحوم حاج آقا از جمله ادبا و شعرا و فضلا بود که پس از وفات پدر (1290 هـ) به اتفاق مادرش که دختر علامه حاج ملا علی تهرانی بود، به نجف اشرف مهاجرت کرد و در آنجا در مجلس درس جمعی از بزرگان اهل علم، از جمله: مرحوم شیخ محمد حرز الدین نجفی، به تکمیل فضائل و معلومات خود پرداخت.

وی پس از مدتی از علمای مورد توجه گردید، به گونه ای که خانه او مجمع علما و ادبا و شعرا شد، و خود به فارسی و عربی در نهایت خوبی و روانی شعر می سرود، و با جمعی از ادباء زمان همچون: سید جعفر حلّی و دیگران، در مجلس انس خود مقطعاتی می سرودند.

میر سید علی جناب در کتاب: « رجال و مشاهیر اصفهان » درباره او چنین گوید :

در فنون ادبیّه به تصدیق اشخاص مسلّم در نجف و اصفهان برتر از همه بود ؛ خطّ را خوب می نوشت، اشعار عربی زیاد حفظ داشت و خوب می گفت (1).

این ابیات نمونه ای از اشعار مرحوم آیه الله حاج سید محمّد باقر ثانی، در مدح مولای متّقیان امیر مؤمنان علیّ بن ابی طالب علیه السلام است :

يا ابن عمّ النبيّ أيّ معال *** لك في أرفع المدائح تذكّر

بعد ما أنزل الإله كتابًا *** فيك لا يستطاع للقوم تنكّر

و ثناء النبيّ فيك فأبدى *** يوم ثنا أثاب و بكرّ

هو في مطعم المعادين صاب *** و هو في مطعم الموالين سكرّ

أيّ فضل يزويه عنك معاد *** أو تزوى شمس الضحى لو تفكّر

كذب العاذلون فيك و قالوا *** قول زور بهم يحاط و يمكر

قد أتوا منكراً فحسبهم الله *** تعالى يوم المعاد و منكر (2)

ص: 19

1- . رجال و مشاهیر اصفهان : 284 .

2- . الطليعة من شعراء الشيعة : 1 / 160 .

آیه الله حاج سید محمد باقر شفتی، در اوائل مشروطیت، پس از وفات عموی خود آیه الله حاج سید جعفر شفتی قدس سره، به ایران مهاجرت کرد و مورد توجه و عنایت مردم - به ویژه علما و بزرگان - واقع شد و مرجعیت کلی یافت و منشأ خدماتی در مسجد سید، از قبیل: تعمیرات و تزئینات داخل مسجد و نصب ساعت برای مسجد، و نیز نصب ضریحی برای مرقد جدش مرحوم حجة الإسلام شفتی - اعلی الله مقامه - گردید.

وی در دوران استبداد صغیر و اختلاف مستبدین و مشروطه خواهان، دوباره به نجف اشرف مهاجرت کرد و سرانجام در سال 1333 هجری قمری به اصرار مردم اصفهان، به این شهر بازگشت، ولی پس از گذشت شش روز از ورودش، در روز سوم ماه مبارک رمضان (1) بر اثر سگته وفات کرد و در مقبره مسجد سید، در کنار جد بزرگوارش به خاک سپرده شد (2).

ص: 20

1- . مرحوم آیه الله حاج سید محمد حسین بن عبدالباقی امامی العریضی، معروف به: قوام المحدثین متوفای 1346 ه؛ مدفون در تخت فولاد اصفهان، تکیه فاضل سراب در بیاض خود می نویسد: « فوت مرحمت پناه، فردوس آشیان، حاجی سید محمد باقر، پنجم ماه مبارک رمضان، و روز پنجشنبه نهم صبحی آقای علم الهدی را که فرزند ارشد آن مرحوم است بردند مسجد و داعی هم منبر رفتم، خوب مجلسی بود، رحم الله معشر الماضین و ارحمنا یا ارحم الراحمین ».

2- . مرحوم قوام المحدثین در حاشیه بیاض خود می نویسد: « هذه الليلة که شب پنجشنبه 25 شهر ربیع الثانی سنة 1320 با حالت تب از روضه برگشتم و این ایام، ایام بحبویه ریاست جناب شریعتمدار آقای حاجی سید محمد باقر است و بناست که فردا شب جناب حاجی سید عبدالحسین سلطان المحققین در مسجد سید منبر بروند ». و در جای دیگر از همان بیاض نوشته: « شعر در فوت عالم کامل گفته شد: دور از تو سپهر واژگون می گرید بنگر که زمانه بی تو خون می گریدرفتی ز جهان پشت شریعت خم شد با قامت خم همیشه خون می گرید

از آثار علمی این دانشمند فرهیخته، می توان به چند منظومه فقهی از جمله : منظومه در رضاع، اشاره نمود (1).

ص: 21

-
- 1- . شرح حال آية الله حاج سيّد محمد باقر ثاني قدس سره در اين كتاب ها آمده است : معارف الرجال : 1 / 137 ؛ الحصون المنيعه : 9 / 184 ؛ شعراء الغريّ : 1 / 392 - 394 ؛ أعيان الشيعة : 3 / 529 ؛ نقباء البشر : 1 / 195 ؛ مكارم الآثار : 3 / 838 ؛ معجم رجال الفكر والأدب في النجف : 1 / 131 ؛ الطليعة من شعراء الشيعة : 1 / 159 - 161 ؛ رجال و مشاهير اصفهان : 284 ؛ بيان المفاخر : 2 / 175 ؛ دانشمندان و بزرگان اصفهان : 1 / 307 ؛ أعلام اصفهان : 2 / 54 .

سرانجام مرحوم علامه حاج سید اسد الله شفقی، در سال 1290 هـ، به قصد زیارت اعتاب مقدسه عراق علیهم السلام، از اصفهان حرکت می کند، ولی در بین راه بیمار گشته، در شب آخر ماه جمادای دوّم همان سال، در: «کرنند» کرمانشاه وفات می کند.

مردم بدن او را از آنجا تا نجف اشرف با احترام شایسته بر سر دست و دوش خود حرکت داده و در صحن مطهر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام، در اطاق مقابل قبر علامه شیخ مرتضی انصاری قدس سره، به خاک می سپارند (1).

ص: 22

1- . شرح حال علامه حاج سید اسد الله قدس سره در این منابع آمده است: أحسن الودیعة: 1 / 78؛ أعیان الشیعة: 11 / 109؛ بغیة الراغبین چاپ شده ضمن موسوعة الإمام شرف الدین: 7 / 2950؛ بیان المفایر: 2 / 245 - 351؛ تاریخ اصفهان وری: 262؛ تذکرة القبور: 81؛ تکملة أمل الآمل: 2 / 165؛ تکملة نجوم السماء: 1 / 332؛ رجال اصفهان: 148؛ روضات الجنّات: 2 / 103؛ الروضة البهیة: 22؛ روضة الصفاء: 10 / 458؛ ریحانة الأدب: 2 / 26؛ علمای معاصرین: 331؛ فوائد الرضویة: 1 / 42؛ قصص العلماء: 122؛ الکرام البررة: 1 / 124؛ الکنی والألقاب: 2 / 156؛ لباب الألقاب: 71؛ المآثر والآثار: 139؛ ماضی النجف و حاضرها: 1 / 133؛ معارف الرجال: 1 / 94؛ مکارم الآثار: 3 / 836؛ نخبة المقال: 17؛ هدیة الأحباب: 123.

معرفی نسخه های خطی

شرح شرائع الإسلام

از تالیفات: علامه محقق حاج سید اسدالله شفتی رحمه الله

(1228 - 1290 هـ)

به قلم: سید محمد رضا شفتی

ص: 23

1 - كتاب الطهارة (المقدمة - أحكام ماء البئر)

اشاره

تاريخ تأليف : آخر رجب 1257 هـ - نجف اشرف .

نسخه ها :

«الف»

اشاره

نسخه اصل به خط مؤلف قدس سره، كتابخانه آية الله مرعشى نجفى رحمه الله، قم، شماره : 7805 (1) ؛ شكسته نستعليق، سطور مختلف، 202 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، والحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على سيد الأولين والآخرين ... ؛ وبعد، فهذا هو المجلد الأول من كتاب الطهارة في شرح الشرائع .

ص: 25

1- . فهرست نسخه های خطی كتابخانه آية الله مرعشى نجفى : 20 / 164 . ظاهراً در فهرست كتابخانه، مؤلف شناخته نشده است .

قوله : كتاب الطهارة، الكتاب إمّا مصدر، أو اسم مصدر، وعلى الأول إمّا مصدر ثالث ... ».

انجام نسخه :

« ... لعدم اعتصامه بالسافل، واللّه هو العالم .

هذا آخر المجلّد الأوّل من هذا الكتاب ؛ و يتلوه المجلّد الثاني في أحكام البئر وباقي المياه إن شاء اللّه، والصلاة على محمّد وآله الطاهرين .

قوله

رحمه الله : و يستوي في هذا الحكم ... ؛ قلت : إلى نصف الساق وإلى الركبة، فقال : توضّأ منه . و يتلوه أحكام ماء البئر إن شاء اللّه ».

ص: 26

نسخه کتابخانه شخصی مرحوم آیه الله حاج سید حسن فقیه امامی، اصفهان، بدون شماره؛ کاتب: ناشناس، نسخ، 31 س، 98 گ (1).

آغاز نسخه:

(برابر با نسخه اصل)

انجام نسخه:

«... ولیکن هذا آخر الكلام في هذا المبحث، وإن كان يسع أزيد من ذلك، إلا أن الأمر أسهل من ذلك، والحمد لله رب العالمين...»

في آخر شهر رجب المرجب سنة 1257 في المشهد الغرويّ.»

ص: 27

1- . این نسخه از انجام ناقص است و نسخه اصل حدود 50 صفحه اضافه بر آن دارد؛ همچنین این نسخه قسمت دیگری از شرح شرائع مؤلف درباره: کیفیت الوضوء، را نیز در بر دارد، که در شماره بعدی معرفی شده است.

2 - كتاب الطهارة (كيفية الوضوء - الغسل)

اشاره

تاريخ تأليف : 23 ربيع الأول 1258 هـ .

نسخه ها :

«الف»

اشاره

نسخه كتابخانه مسجد سيّد اصفهان، شماره : [\(1\) 22](#)؛ كاتب : محمد تقى بن محمد حسن خوانسارى، نسخ، 24 س، 130 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، و به نستعين، الحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآله سادات الخلق أجمعين .

ص: 28

1- . فهرست نسخه هاى خطى سه كتابخانه اصفهان ابوالبركات، فانى، سيّد مهدي شفتى : ص 173 .

قوله رحمه الله : الثالث في كَيْفِيَّةِ الوضوء، وفروضه خمسة .

الفرض في اللغة بمعنى التقدير، قال الله تعالى ... » .

انجام نسخه :

« ... فإنَّ خاطر مشوَّش والقلب ملول حتَّى أنَّ من العجب اشتغالي بالفقه والأصول ... ؛ والحمد لله على ما وقَّفتني بكرمه وإحسانه بإتمام هذا المجلِّد من العبد ... في ... 23 ربيع الأوَّل سنة 1258 »

هذه صورة خطِّ مؤلِّفه الشريف - عَطَّرَ اللهُ مرقده اللطيف - : وقد كتبت جملة من مواضع هذا المجلِّد بسنين قبل ذلك، وهي أفعال الوضوء الواجبة ... ولا يعاتبني معاتب إذا رأى ما فيه من الغلط والشين والتهافت في البين، فإنَّ جملة منها قد كتبتها مع ضيق القلب والمجال و بعضها قد كتبتها بمحض الاطِّلاع على المسائل .

وأتمس من الناظرين والمنتفعين من هذا الكتاب الدعاء للراقم محمَّد تقي بن محمَّد حسن - عاملهما الله بلطفه العميم ... ».

ص: 29

اشاره

نسخه کتابخانه شخصی مرحوم آية الله سيّد حسن فقيه امامي، اصفهان، بدون شماره؛ کاتب: ناشناس، نسخ، 31 س، 90 گ (1).

آغاز نسخه:

« بسم الله الرحمن الرحيم، وبه نستعين، كتاب الطهارة، وما كتب بعون الله وقوته إن شاء الله تعالى، ولكن الساعة كان الشروع في مباحث الوضوء أولى بحال، فلذا عنونت قوله في الوضوء .

قوله: الثالث في كيفية الوضوء ... » .

انجام نسخه:

(برابر با نسخه الف).

ص: 30

1- . این نسخه دو قسمت است، قسمت نخست آن شرح مقدمه کتاب الطهارة است که در شماره: 1 معرفی شد؛ و قسمت دوم، همین نسخه ای است که اینجا معرفی شد .

3 - كتاب الطهارة (الغسل - الفصل الخامس : في أحكام الأموات)

اشاره

تاريخ تأليف : 21 ذي الحجة 1275 هـ .

تنها نسخه :

نسخه كتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره : 1315 (1)؛ كاتب : محمد تقى بن محمد حسن خوانسارى ؛ در سال 1293 هـ، نسخ زيبا، 24 س، 118 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، و صلى الله على خير خلقه وأشرف أنبيائه محمد وآله الطاهرين .

قوله - قدس الله روحه الشريف - : أما الغسل ففيه الواجب

ص: 31

1- . فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد گوهرشاد : 4 / 1917 . متأسفانه در فهرست کتابخانه، مؤلف شناخته نشده است .

والمندوب، فالواجب ستّة أغسال

الغسل كما عرّفه جماعة هو غسل محيط بالبشرة مشروط بالنيّة والمباشرة ... » .

انجام نسخه :

« ... و منها : انّ النفساء لا ترجع إلى عادتها في النفاس، ولا إلى عادة نساءها بخلاف الحائض، واللّه العالم بجميع أحكامه .

ختم المقال يوم الجمعة ... ذي حجّة الحرام 1275 ... والصلاة على محمّد وآله الطاهرين في كلّ آنٍ و حين .

وراقم هذه الأجزاء أقلّ الخليقة والطلاب ... ابن الواصل إلى غفران اللّه الغنيّ مولانا محمّد حسن، محمّد تقي الخوانساري... في سنة ثلاث و تسعين و مأتين بعد الألف .»

ص: 32

4 - كتاب الطهارة (أحكام الأموات - سائر الأغسال المستحبة)

اشاره

تاریخ تألیف : ؟

نسخه ها :

«الف»

اشاره

نسخه اصل به خط مؤلف قدس سره، کتابخانه مرکز احیاء میراث اسلامی قم (1)، شکسته نستعلیق، سطور مختلف، 158 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، والحمد لله رب العالمين، والصلاة

ص: 33

1- . این نسخه هنوز در فهرست نسخه های خطی مرکز احیاء میراث اسلامی، ثبت نشده است .

والسلام على محمد وآله الطاهرين .

قال

رحمه الله : الفصل الخامس : في أحكام الأموات، وهي خمسة، الأول في الاحتضار .

الاحتضار مقدّمة الموت، وإذا نسب إلى الميت قرأ بصيغة المجهول يقال : احتضر فلان ... » .

انجام نسخه :

(... تتميم آخر : يستحبّ غسل الرأس ... بقي الكلام في سائر الأغسال المستحبّة .

«ب»

اشاره

نسخه كتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره : 487 (1)؛ كاتب : مرتضى فروشانی، نسخ، 19 س، 363 گ .

ص: 34

1- . فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد گوهرشاد : 595 / 2 .

آغاز نسخه :

قال

رحمه الله : الفصل الخامس : في أحكام الأموات، وهي خمسة، الأول في الاحتضار .
الاحتضار مقدّمة الموت، وإذا نسب إلى الميّت قرأ بصيغة المجهول يقال : احتضر فلان ... » .

انجام نسخه :

« ... تتميم آخر : يستحبّ غسل الرأس ... بقي الكلام في سائر الأغسال المستحبّة .

والحمد لله أولاً و آخرًا و ظاهرًا و باطنًا، و لا حول و لا قوّة

إلاّ بالله العليّ العظيم .»

ص: 35

5 - كتاب الطهارة (الركن الثالث : في الطهارة الترابية - الركن الرابع : في النجاسات)

اشاره

تاريخ تأليف : ؟

تنها نسخه :

نسخه كتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره : 1465 (1)؛ کاتب :

ناشناس (2)، نسخ، 20 س، 122 گ .

ص: 36

1- . فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد گوهرشاد : 2034 / 4 .

2- . ظاهراً کاتب به شهادت خط همان کاتبی است که نسخه ای از « العصیریة »، و « شرح شرائع، کتاب الزکاة »، و « شرح شرائع، کتاب الحج » از تألیفات دیگر مرحوم حاج سید اسد الله شفتی را نیز نوشته، ولی در آن نسخه ها هم از خود نامی نبرده است ؛ فجزاه الله خیر الجزاء، و أسکنه فی فسیح جنانه .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على محمد وآله الطاهرين .

قوله رحمه الله : الركن الثالث : في الطهارة الترابية، والنظر في أطراف أربعة

التيتم في اللغة بمعنى القصد، قال في الصحاح ... » .

انجام نسخه :

« ... ثم إن في جواهر الكلام قد توهم من الشهيد والسيد نسبة

الأول إلى ظاهر الأصحاب، وليس الأمر كذلك كما عرفت » .

ص: 37

6 - كتاب الطهارة (الركن الرابع : في النجاسات - القول في أحكام النجاسات)

إشاره

تاريخ تأليف : 23 جمادي الثانية 1287 هـ .

تنها نسخه :

نسخه كتابخانه مسجد سيّد اصفهان، شماره : [27 \(1\)](#)؛ كاتب : مرتضى فروشاني، نسخ، 23 س، 139 گ .

آغاز نسخه :

« قال : الركن الرابع : في النجاسات و أحكامها، وهي عشرة

أنواع ... ؛ اعلم : أنّ نجاسة البول والغائط ... ».

ص : 38

1- . فهرست نسخه های خطی سه كتابخانه اصفهان ابوالبركات، علامه فانی، سيّد شفتی : ص 175 .

«... قال : ويكره بول البغال ... ؛ قد تقدّم الكلام فيه، فلا حاجة إلى الإعادة

وقد وقع الفراغ منه ... في ليلة الثالث والعشرين من شهر جمادى الثانية 1287 حامداً مصلياً على محمد وآله الطاهرين».

ص: 39

7 - كتاب الطهارة (القول في أحكام النجاسات - القول في الآنية)

اشاره

تاريخ تأليف : 15 شعبان 1277 .

نسخه ها :

«الف»

اشاره

نسخه كتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره : 1288 (1)؛ كاتب : محمد اسماعيل بن احمد خوانسارى، در تاريخ 10 ربيع الثاني 1293 هـ (2)؛ نسخ زيبا، 24 س، 186 گ .

ص: 40

-
- 1- فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد گوهرشاد : 4 / 1898 . متأسفانه در فهرست کتابخانه، مؤلف شناخته نشده است .
 - 2- كاتب در پایان نسخه چنین نوشته : « قد فرغ من تحرير هذا الكتاب في العاشر ... أقلّ الكتاب والفاني محمد اسماعيل بن أحمد الخوانساري في ... 1293 » .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على خير خلقه محمد وآله الطاهرين .

قال رحمه الله : القول في أحكام النجاسات، تجب إزالة النجاسات من الثياب والبدن

لا يخفى عليك أن المراد بالوجوب الشرطيّ، سواء كان المشروط ... ».

انجام نسخه :

« ... ثم قال : ولو تاب حيث تقبل توبته أجزء ذلك التطهير على إشكال ؛ أقول : والإشكال في محله .

ص: 41

نسخه کتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره: 472 (1)؛ کاتب (به شهادت خطّ): مرتضیٰ فروشانی، به دستور مؤلف رحمه الله، در تاریخ 20 ذی الحجّة

1278 هـ (2)، نسخ خوش، 20 س، 214 گ (3).

آغاز نسخه:

(برابر با نسخه الف)

انجام نسخه:

(برابر با نسخه الف)

ص: 42

-
- 1- فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد گوهرشاد: 577/2. متأسفانه در فهرست کتابخانه، مؤلف شناخته نشده است.
 - 2- کاتب در پایان نسخه چنین نوشته: «قد تشرفت بتسويد هذه الأوراق امثالاً لأمر مؤلفه المشتهر في الآفاق؛ و كان الفراغ في يوم عشرين من شهر ذي الحجّة 1278؛ شكر الله سعي مؤلفه، و جزاه الله عن الشريعة و أهلها خير الجزاء».
 - 3- در پشت صفحه بدرقه کتاب یادداشتی به خطّ سيّد محمد باقر موسوی اصفهانی، فرزند مؤلف است.

8 - كتاب الصلاة (الركن الأول : المقدمات - لباس المصلي)

تنها نسخه :

نسخه اصل ؛ این نسخه ابتدا در کتابخانه مرحوم آية الله سيّد عبدالحسين طيّب اصفهانی بود (1) ، و بعد متأسفانه به شخصی معلوم الحال فروخته شد، و اکنون از سرنوشت آن بی خبرم « لعلّ الله يحدث بعد ذلك أمراً » .

آغاز نسخه : ؟

انجام نسخه : ؟

ص: 43

1- . فهرست نسخه های خطی کتابخانه آية الله طيّب رحمه الله، چاپ شده در مجلّه ميراث شهاب، شماره 74، ص 60، شماره نسخه : 92 .

تاريخ تأليف : 1255 هـ (1).

تنها نسخه :

نسخه كتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره : 1331 (2)؛ كاتب : محمد تقى بن محمد حسن خوانسارى، در 1293 هـ، به دستور حاج سيّد جعفر ؛ نسخ، 24 س، 140 گ ؛ مقابله و تصحيح به دستور : سيّد محمد حسن، توسط : على ميرزا لنجاني و سيّد عبدالعظيم و محمد رضا، در رمضان 1294 هـ (3).

ص: 44

1- . اين تاريخ به گفته خود مؤلف قدس سره، در ص 219 اين نسخه است، كه مى فرمايد : « و ليس عندي كتاب الكافي، بل ويشكل على تحصيله أشدّ الإشكال، لكون البلدة المشهد منذ زمان محصورة، وقد تفرّق عنها طلبة العلم، ولم يبق فيها معدودة، لا يمكنهم التحصيل، وأخفى جملة منهم كتبهم، و كان ذلك في الحادي عشر من شهر جمادي الأولى سنة خمس وخمسين ومأتين بعد الألف، فرج عتًا و عن جميع الضعفاء ».

2- . فهرست نسخه هاى خطى كتابخانه مسجد گوهرشاد : 1931 / 4 .

3- . در هامش برگ 100 چنين آمده : « اين بيست و دو ورق كه خطّ جناب مخدومى آقا سيّد عبدالعظيم - حفظه الله الملك الكريم - است، با ايشان به دقت اين اقلّ آن را مقابله نمودم في شهر رمضان 1294 » . با مهر بيضى شكل با سجع : « العبد المذنب محمد رضا » . و در حاشيه صفحه آخر نسخه آمده : « بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله الذي منّ علينا بمقابلة هذا الكتاب و مداومة هذا الخطاب الذي يكون كالدرّ والياقوت عند العلماء أولو الألباب، لا سيّما الجناب المستطاب السلالة الأطياب والانجاب ... و هو السيّد المكرّم المحترم المفخّم الذي أمرنا بمقابله و تصحيح هذا الكتاب، مولانا و سيّدنا السيّد السند آقا سيّد محمد حسن - زيد عزّه و عمره - و انا تقابل و نصّح على قدر الوسع والإمكان، و انا عبدان الحقيران الفقيران الجانيان الفانيان ... العبد الفاني علي ميرزا لنجاني والسيّد الأثيم عبدالعظيم في شهر الشوّال المكرّم من شهور سنة 1294 هـ » .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم .

قوله رحمه الله : وهما مستحبان في الصلاة الخمس المفروضة أداءً وقضاءً

اعلم : انه اختلف الأصحاب في الأذان والإقامة على أقوال ... ».

انجام نسخه :

« ... قال : أمرني أبو عبد الله عليه السلام أن أقرأ المعوذتين في المكتوبة، إلى غير ذلك من الأخبار، والمعوذتان بكسر الواو، لأنهما يعوذان الحسنين عليهما السلام ».

ص: 45

اشاره

تاريخ تأليف : 1257 هـ .

نسخه ها :

«الف»

نسخه اصل (1)؛ این نسخه ابتدا در کتابخانه مرحوم آية الله سيّد عبدالحسين طيّب اصفهانی بود (2)، ولی متأسّفانه به شخصی معلوم الحال فروخته شد، و اکنون از سرنوشت آن بی خبرم « لعلّ الله يحدث بعد ذلك أمراً ».

آغاز نسخه : ؟

انجام نسخه : ؟

ص: 46

1- . این نسخه تا بحث قنوت را دارد .

2- . فهرست نسخه های خطّی کتابخانه آية الله طيّب، چاپ شده در مجلّه میراث شهاب : شماره 74، ص 60 ؛ شماره نسخه 93 .

نسخه کتابخانه مسجد اعظم قم (1)، شماره: 521 (2)؛ کاتب: شیخ احمد بن حسن قفطانی، در نجف اشرف، به تاریخ 1257 هـ، نسخ، 21 س، 129 گ.

آغاز نسخه:

« بسم الله الرحمن الرحيم، و به نستعين، و هو الموفق .

[قوله:] الخامس: الركوع .

والسجود على وزن فعول، بضم الفاء مصدر، والأول في اللغة

بمعنى مطلق الانحناء ... ».

انجام نسخه:

« ... و تدلّ هذه الرواية على بعض مستحبات آخر أيضاً، والله

ص: 47

-
- 1- . این نسخه تا بحث قواطع صلاة را دارد .
 - 2- . فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم، تألیف: رضا استادی، صادق حسن زاده، و محمود طیار مراغی: 1 / 311 .
متأسفانه در فهرست کتابخانه، مؤلف شناخته نشده است .

العالم بالمرتضى، والحمد لله حتى يرضى، والصلاة على محمد صلى الله عليه وعلى آله ... أهل الرضى .

وقد رفع قلم المصنّف بعد أن رسم ... في بلد النجف يوم السبت ... ؛ وقد فرغ من مشقّة إخراجها إلى البياض ... في يوم الأحد عصرًا ...
على يد الأفلّ الأحقر العاصي الجاني أحمد بن الشيخ حسن القفطاني ... في النجف الأشرف ... ».

ص: 48

11 - كتاب الصلاة (الركن الرابع في التوابع - الفصل الثاني : في قضاء الصلوات)

اشاره

تاريخ تأليف : 5 يا 6 رجب 1256 هـ .

نسخه ها :

«الف»

اشاره

نسخه اصل به خط شريف مؤلف قدس سره، كتابخانه مركز احياء ميراث اسلامى

قم، شماره 1384 (1)؛ شكسته نستعليق، سطور مختلف، 176 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين، والصلاة

ص: 49

1- . فهرست نسخه هاى خطى مركز احياء ميراث : 213 / 4 .

على محمد وآله أجمعين .

قوله : الركن الرابع : في التوابع، وفيه فصول، الفصل الأول في

الخلل الواقع في الصلاة

اعلم : أنّ العمدة إتيان شيء أو تركه مع القصد والتذكّر والالتفات به ... » .

انجام نسخه :

« قوله رحمه الله : ولو أهملهما عمدًا لم تبطل الصلاة ... ؛

والظاهر أنّه عين القول باعتبار سهوه ؛ والصلاة على محمد وآله ... ؛ وقد وقع الفراغ منه ... في سنة 1256 .» .

ص: 50

نسخه كتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره: 1330 (1)؛ كاتب: محمّد تقى بن محمّد حسن خوانسارى، جمعه 4 رمضان 1293 هـ، (به دستور: سيّد محمّد حسن)، نسخ، 24 س، 137 گ؛ مقابله شده با نسخه اصل توسط: على ميرزا لنجاني، در 2 ربيع الثاني 1293 هـ (2).

ص: 51

1- . فهرست نسخه های خطی كتابخانه مسجد گوهرشاد : 1929 / 4 .

2- . در آخر نسخه ستایش مرحوم على ميرزا لنجاني از اين كتاب و مؤلف آن، كه قسمت هاى از آن بدين شرح است : « بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رافع الدرجات العارفين إلى ذروة العلى ... ؛ فبعد فهذا الكتاب المستطاب في شرح شرائع الأحكام وقواعد الإسلام من تأليف العالم العلامة والمحقق الفهامة إمام المذهب والملة، مقتدى الطائفة، رئيس الفرقة الناجية، فقيه أهل البيت في دهره ... حجّة الإسلام والمسلمين، عزّ الملة والدنيا والدين آية الله في الآخرين، إمام الحاجّ والمعتمدين سمّي وصيّ رسول ربّ العالمين الحاجّ سيّد أسد الله - رحمة الله عليه - ولعمري هذا الكتاب كالبدن التمام والشمس في الإضاءة على الخاصّ والعامّ ... ؛ آه وأسفاه لم يتيسّر لمصنّفه - أعلى الله مقامه - الإتمام والوصول إلى آخر الأحكام، وارتحل إلى دار الباقية ونودي يا أيّها النفس المطمئنة ارجعي إلى ربك راضية مرضية، وقد ثلم بذلك في الإسلام ثلثة لا يسدّها شيء إلى يوم القيامة ... ؛ ولقد بذلت جهدي في مقابلته مع نسخة الأصل بخطّ الشريف - نور الله مرقده - وأنا العبد الأحقر الأذلّ الأفقر عليّ ميرزا في الثاني من شهر ربيع الثاني من شهر 1293 هـ .»

آغاز نسخه :

(برابر با نسخه الف)

انجام نسخه :

(برابر با نسخه الف)

ص: 52

نسخه کتابخانه مسجد سید اصفهان، شماره: 20 (1)؛ کاتب: ناشناس، نسخ، 23 س، 190 گ.

آغاز نسخه:

(برابر با نسخه الف)

انجام نسخه:

(برابر با نسخه الف)

ص: 53

1- . فهرست نسخه های خطی سه کتابخانه اصفهان ابوالبرکات، فانی، سید شفتی: ص 171 .

اشاره

تاريخ تأليف : 4 رجب سنة 1272 هـ .

تنها نسخه :

نسخه كتابخانه مسجد سيّد اصفهان، شماره : 23 (1)؛ كاتب : محمد تقى بن محمد حسن خوانسارى، به تاريخ 19 رجب 1292 هـ ،
نسخ، 24 س، 109 گ ؛ مقابله شده با نسخه اصل توسط : عباس بن احمد خوانسارى، در ذي الحجة 1292 هـ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، وبه ثقتي، الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على محمد وآله الطاهرين .

ص: 54

1- . فهرست نسخه های خطی سه كتابخانه اصفهان ابوالبركات، فانی، سيّد شفتى : ص 173 .

قال رحمه الله : الفصل الثالث : في الجماعة والنظر في أطراف

اعلم : أنه تنقسم الجماعة باختلاف مواردها إلى الأقسام الأربعة أو الخمسة»

انجام نسخه :

« ... وكذا العلامة في القواعد والشهيد في النلفية، والله العالم، ولنقطع الكلام من هذا المقام حامداً مصلياً مسلماً في ليلة

الثلاثاء ... الرابع من شهر رجب المرجب سنة اثنين وسبعين بعد المائتين والألف .

و كاتب هذه الأجزاء ... مستدعيًا من المنتفعين الدعاء بحسن العاقبة ... ابن محمد حسن : محمد تقي الخوانساري ... في يوم السبت ...
سنة اثنين وتسعين و مائتين بعد الألف من الهجرة .»

ص: 55

اشاره

تاريخ تأليف : 3 جمادى الثانية 1267 هـ - 8 صفر 1282 هـ - 25 ربيع الأول 1283 هـ (1).

تنها نسخه :

نسخه اصل به خط شريف مؤلف قدس سره، كتابخانه مركز احياء ميراث اسلامى

قم، بدون شماره (2)؛ شكسته نستعليق، سطور مختلف، 154 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين، والصلاة

على أشرف خلقه محمد وآله الطيبين الطاهرين ...؛ ثم الصلاة

ص: 56

-
- 1- . اين تاريخ ها را مؤلف قدس سره در برگ های : 8، 14 و 156 نوشته است .
 - 2- . اين نسخه هنوز در فهرست نسخه های خطی مركز احياء ميراث اسلامى، ثبت نشده است .

على الأنبياء الطاهرين ... ورحمة الله وبركاته .

قال رحمه الله : الفصل الخامس : في صلاة المسافر، والنظر في الشروط والقصر ولواحقه

اعلم : أنّ الصلوات الرباعية من الظهرين والعشاء مقصورة في السفر بحذف الركعتين الأخيرتين ... ».

انجام نسخه :

« ... وفيه نظر في بعض الصور بناءً على مذهبه من اعتبار حدّ الترخّص في الخارج ».

ص: 57

14 - كتاب الزكاة (2 ج) (كتاب الزكاة - النظر الثالث في من تصرف إليه)

اشاره

تاريخ تأليف جلد اول : 14 رجب 1273 هـ (1).

تاريخ تأليف جلد دوم : بعد از 1266 هـ .

نسخه ها :

«الف»

نسخه اصل ؛ این نسخه ابتدا در کتابخانه مرحوم آية الله سيّد عبدالحسين طيّب اصفهانی بود (2)، و بعد متأسفانه به شخصی معلوم الحال فروخته شد، و اکنون از سرنوشت آن بی خبرم، « لعلّ الله يحدث بعد ذلك أمراً ».

آغاز نسخه : ؟

انجام نسخه : ؟

ص: 58

1- . این تاریخ را مؤلف در برگ 71 نسخه کتابخانه مسجد اعظم قم، نوشته است .

2- . ر ك : فهرست نسخه های خطی کتابخانه آية الله طيّب، چاپ شده در مجله میراث شهاب : ش 74 ص 60 .

(جلد اول :) نسخه کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره : 513 (1)؛ کاتب : ناشناس (2)، نسخ، 20 س، 167 گ .

آغاز نسخه :

« قال المصنّف رحمه الله : كتاب الزكاة، وفيه قسمان، الأول : في زكاة المال ... » .

الزكاة كما في المعبر في اللغة الزيادة والنمو والتطهير، أقول ... » .

ص : 59

-
- 1- . فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم، تألیف : رضا استادی، صادق حسن زاده، و محمود طیار مراغی : 1 / 309 .
متأسفانه در فهرست کتابخانه، مؤلف شناخته نشده است .
 - 2- . ظاهراً کاتب این نسخه به شهادت خطّ همان کاتبی است که نسخه ای از « العصیریّة »، و « شرح شرائع، مبحث شک و سهو »، و « شرح شرائع، کتاب الحجّ » از دیگر تألیفات مرحوم حاج سیّد أسد اللّٰه شفتی را نیز نوشته، ولی در آن نسخه ها هم از خود نامی نبرده است ؛ فجزاه اللّٰه خیر الجزاء، وأسکنه فی فسیح جنانه .

« و ثالثها : انه قد صرح جماعة بأنه لا خيار للساعي ... ؛ ويدلّ عليه أخبار أدب المصدق، فلاحظ . قال رحمه الله : وأما اللواحق فهي ».

ص: 60

(جلد دوّم :) نسخه کتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره : 521 (1) ؛ کاتب : ناشناس (2)، نسخ، 20 س، 161 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآله الطاهرين .

قال رحمه الله : وأما اللواحق فهي أنّ الزكاة تجب في العين، لا في الذمّة، فإذا تمكّن

فيه أحكام، الأول : أنّ الزكاة متعلّقة بالعين، لا بالذمّة ... » .

انجام نسخه :

« ... يستحبّ إخراج الدينار أو الدينارين لمالكها، فتأمل » .

ص: 61

-
- 1- . فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد گوهرشاد : 626 / 2 . متأسفانه در فهرست کتابخانه، مؤلف شناخته نشده است .
 - 2- . ظاهراً کاتب این نسخه به شهادت خطّ همان کاتبی است که نسخه ای از « العصیریّة » و « شرح شرائع، مبحث شک و سهو »، و « شرح شرائع، کتاب الحجّ » از تألیفات همین مؤلف را نیز نوشته، ولی در آن نسخه ها هم از خود نامی نبرده است ؛ فجزاه الله خير الجزاء، وأسكنه في فسيح جنانه .

اشاره

تاريخ تأليف (پایان) : اول صفر 1271 هـ در نجف اشرف .

تنها نسخه :

نسخه اصل به خط شریف مؤلف قدس سره، کتابخانه مدرسه صدر اصفهان، شماره : 223 (1)؛ نستعلیق، سطور مختلف، 206 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم .

قال رحمه الله : كتاب الصوم، والنظر في أركانه و أقسامه و لواحقه وأركانه أربعة

ص: 62

1- . فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه صدر : 1 / 155 .

ولنبداً بأخبار يسيرة في فضل الصوم، فقد روى ... » .

انجام نسخه :

« ... لكن الرواية ضعيفة، والأمر سهل، ولنقطع الكلام في هذا المقام، والحمد لله الملك العلام ... »

ووقع الفراغ من تحرير هذه الأوراق ... في غرة شهر صفر سنة 1271 في الأرض المقدس الغرويّة على ساكنها ألف ألف سلام وثناء و تحية .»

ص: 63

اشاره

تاريخ تأليف : 5 شوال 1269 هـ در نجف اشرف .

نسخه ها :

«الف»

اشاره

نسخه اصل به خطّ شريف مؤلّف قدس سره، كتابخانه مسجد سيّد اصفهان، شماره : 32 (1)؛ شكسته نستعليق، 22 س، 161 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين، والصلاة

ص : 64

1- . فهرست نسخه های خطّی سه كتابخانه اصفهان ابوالبركات، فانی، سيّد شفتی : ص 178 .

والسلام على محمد وآله الطاهرين، ولا سيّما عليّ أميرالمؤمنين

قال رحمه الله : كتاب الحجّ، وهو يعتمد على ثلاثة أركان، الأول : المقدمات

قد اشتمل كلامه في هذه المقدمة وهي المقدمة الأولى من مقدماته الأربع من كتاب الحجّ على مطالب ... » .

انجام نسخه :

« ... من إجماعهم على التفصيل المذكور، ولنقطع الكلام في المقام، والحمد لله على فضله وإحسانه، والصلاة على محمد ... في خامس شهر شوال المكرّم من سنة تسعة وستين ومائتين بعد الألف في جوار أميرالمؤمنين عليه السلام.» .

ص: 65

نسخه کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی رحمه الله، شماره: 5889 (1)؛ کاتب: ناشناس (2)؛ در تاریخ 12 ربیع الثانی 1283 هـ، در یکی از قرای نائین، به دستور مرحوم مؤلف، نسخ، 19 س، 326 گ.

آغاز نسخه:

(برابر با نسخه اصل)

انجام نسخه:

(برابر با نسخه اصل)

ص: 66

1- فهرست نسخه های خطی کتابخانه آیه الله مرعشی: 269 / 15.

2- ظاهرًا کاتب این نسخه به شهادت خط همان کاتبی است که نسخه ای از «العصیریة» و «شرح شرائع، مبحث شک و سهو»، و «شرح شرائع، کتاب الزکاة و کتاب الحج» از تألیفات همین مؤلف را نیز نوشته، ولی در آن نسخه ها هم از خود نامی نبرده است؛ فجزاه الله خیر الجزاء، وأسکنه فی فسیح جنانه.

17 - كتاب الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر (كتاب الأمر بالمعروف و ... - كتاب التجارة)

اشاره

تاريخ تأليف : بعد از 1266 ه .

نسخه ها :

«الف»

اشاره

نسخه اصل به خط شريف مؤلف قدس سره (به همراه رساله مؤلف در تقليد)، كتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره : 1458 (1) ؛ شكسته نستعليق، سطور مختلف، 42 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على محمد وآله الطاهرين .

ص: 67

1- . فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد گوهرشاد : 2028 / 4 .

كتاب الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر .

قال رحمه الله : المعروف هو كلّ فعل حسن اختصّ بوصف

المراد بالفعل الحسن في تعريف المعروف، كما صرّح به في المسالك»

انجام نسخه :

« ... محلّها كتاب المكاسب وقد تعرّضوا لها هناك .

قال رحمه الله : (بياض) ؛ و ينبغي ختم الكلام ببيان أمور، منها : انّ المرتدّ لا يتوقّف قتله على إذن الإمام ... بل عليه الإجماع (بياض) ؛
و يدلّ عليه الموثّق المرويّ ... فما شكّ منه فهو على (بياض) .»

ص: 68

نسخه كتابخانه مسجد سيّد اصفهان، شماره : 29 (به همراه : رساله في التقليد، از مؤلف رحمه الله) (1)؛ كاتب : مرتضى فروشاني، نسخ، 19 س، 70 گ .

آغاز نسخه :

(برابر با نسخه اصل)

انجام نسخه :

« قال رحمه الله : و لو نصب الجائر قاضيًا مكرهًا جاز له الدخول ... ولكنّ الكلام هنا في أمور محلّها كتاب المكاسب، وقد تعرّضوا لها هناك ».

ص: 69

1- . فهرست نسخه های خطی سه كتابخانه اصفهان ابوالبركات، فاني، سيّد مهدي شفتي : ص 176 .

18 - كتاب التجارة (الفصل الثاني : في عقد البيع - الفصل التاسع : في بيع الحيوان)

اشاره

تاريخ تأليف : 1254 هـ (1).

نسخه ها :

«الف»

اشاره

نسخه اصل به خط شريف مؤلف قدس سره، كتابخانه مركز احياء ميراث اسلامي قم (2)؛ شكسته نستعليق، سطور مختلف، 216 گ .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، و صلى الله على محمد وآله

ص: 70

1- . رك : نسخه اصل، برگ 46 و 65 .

2- . اين نسخه هنوز در فهرست نسخه های خطی مركز احياء ميراث اسلامي، ثبت نشده است .

الطاهرين، والحمد لله رب العالمين .

قوله : فلا يكفي التقابض من غير لفظ، وإن حصل

والمراد بالتقابض المعاطاة المعروفة في الألسنة»

انجام نسخه :

« ... كي يعرف بحيضها برائة الحمل، وقد علم بالحمل عدم البرائة، وإنما وقع الخلاف في « .

ص: 71

نسخه کتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره: 190 (1)؛ کاتب (به شهادت خط کسی نیست جز): مرحوم محمد تقی بن محمد حسن خوانساری، نسخ، 24 س، 183 گ.

آغاز نسخه

آغاز نسخه (2):

« بسم الله الرحمن الرحيم .

قوله : العقد هو اللفظ الدالّ على نقل الملك إلى آخر بعوضٍ معلوم .

اضطرب تعاريف الأصحاب للبيع، فمنهم من عرفه بتعريف المصنّف، و منهم من عرفه بأنّه الإيجاب والقبول ... ».

انجام نسخه :

(برابر با نسخه اصل).

ص: 72

1- . فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد گوهرشاد : 1 / 161 .

2- . حدود دو صفحه از آغاز این نسخه، در نسخه اصل نبود .

نسخه کتابخانه مرکزی آستان قدس، شماره: 21413 (1)؛ کاتب (به شهادت خطّ): حسین بن محمد علی طباطبائی (2)، نسخ، 234 ص، 24 س؛ مقابله شده با نسخه اصل توسط: محمد علی بن محمد باقر (3)، به تاریخ 3 ذی

ص: 73

- 1- . در فهرست کتابخانه مرکزی آستان قدس به اشتباه «مطالع الأنوار» نام گذاری شده، ولی در فهرست هزار و پانصد نسخه خطّی اهدائی رهبری، نوشته رضا استادی: ص 102، شماره: 1466، به نام «شرح شرائع» حاج سیّد اسد الله شفّتی، معرفی شده است.
- 2- . وی همچنین یکی دیگر از تألیفات علامه محقق حاج سیّد اسد الله شفّتی قدس سره، به نام: «منتخب الصحاح» را به خطّ زیبای خود کتابت کرده، که نسخه آن در کتابخانه مرحوم آیه الله بروجردی در قم به شماره 38 نگهداری می شود.
- 3- . به احتمال زیاد وی یکی از شاگردان مرحوم علامه حاج سیّد اسد الله، بوده که نسخه ای از کتاب «منتخب الصحاح» از تألیفات استاد خود را نیز با نسخه اصل مقابله نموده و در پایان آن نسخه که به خطّ زیبای کاتب همین نسخه - یعنی: حسین بن محمد علی طباطبائی - است، می نویسد: «... من منّ الله علیّ وإنعامه وإكرامه وإحسانه إليّ أن وفّقني ... علی مقابلة هذه النسخة الشريفة ... مع نسخة الأصل الذي هو بخطّ مصتّفه السيّد السند ... العالم الفاضل العلام البحر الزكيّ التقيّ النقيّ الألمعيّ اللوزعيّ ... الحاجّ سيّد أسد الله حجّة الإسلام أعلى الله مقامه ... وقد استفدنا من جنابه من كلّ جهة حتّى من هذه النسخة ... وقد فرغنا في 18 صفر 1298» سجع مهر: عبده الراجي محمد عليّ بن محمد باقر.

آغاز نسخه :

(برابر با نسخه ب).

انجام نسخه :

«... فالظاهر عدم اللزوم هنا كما لا يخفى؛ السابع.»

ص: 74

1- . این نسخه از انجام ناقص است و تقریبا نیمی از شرح کتاب البیع را داراست .

19 - كتاب الفرائض (كتاب الفرائض - خاتمة : في حساب الفرائض)

اشاره

تاريخ تأليف : 27 ربيع الأول 1276 هـ (1).

تنها نسخه :

نسخه كتابخانه آية الله گلپايگانی، قم، شماره : 3523 - 18 / 43 (2)؛ كاتب (به شهادت خطّ) : محمد تقی بن محمد حسن خوانساری، نسخ، 24 س، 150 گ؛ مقابله شده با نسخه اصل توسط : سيّد عبدالعظيم بن حسن موسوی و علی ميرزا لنجانی اصفهانی، به تاريخ : 1294 هـ .

ص: 75

1- . رك : نسخه اصل، صفحه 229 .

2- . فهرست قديم كتابخانه، تأليف سيّد احمد اشكوری : 120 / 1، شماره 126 .

آغاز نسخه :

« بسم الله الرحمن الرحيم، وبه ثقتي، الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على محمد وآله الطاهرين .

قال رحمه الله : كتاب الفرائض .

الفرائض في الأصل جمع فريضة من الفرض بمعنى التقدير كما قيل ... » .

انجام نسخه :

« ... مع عدم الحجب و مع الحجب من جهة المانع كما تقدّم، والله هو العالم ».

سخن پایانی :

چندین جلد از شرح شرائع علامه محقق حاج سید اسد الله شفتی - معروف به : حجّة الإسلام ثانی قدس سره (1228 - 1290 هـ) - به همراه تعدادی دیگر از تالیفات این عالم پر تلاش، که بیشتر آن به خط شریفش و بعضاً به شکل پراکنده و بدون جلد بود، نخست در کتابخانه مرحوم آیه الله سید عبدالحسین طیب اصفهانی

ص: 76

نگهداری می شد، ولی متأسفانه بعد از مدتی ورثه ایشان تمامی آن نسخه ها را به شخصی معلوم الحال فروختند، و اکنون از سرنوشت آنها بی خبرم .

نسخه های یاد شده شامل شرح کتاب های : طهارة، صلاة، صوم، حج، وقف، بیع، ارث، وصیّت، لقطه، احیاء موات، اطعمه و اشربه، قرض، وقضاء و شهادات بود، که تاکنون اطلاع بیشتری از کم و کیف این قسمت ها به دست نیامده « لعلّ الله يحدث بعد ذلك أمراً ».

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین

والصلاة والسلام على محمد وآله الطيبين الطاهرين

واللعنة الدائمة على أعدائهم أجمعين من الآن إلى قیام یوم الدين

اصفهان

17 محرم الحرام 1444 ق

24 مرداد 1401 ش

سیّد محمد رضا شفتی

ص: 77

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارک امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آبادی - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

